

# Terénní floristika

## část III

*Caryophyllaceae, Amaranthaceae,  
Chenopodiaceae*



evropský  
sociální  
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání  
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

*Myosoton aquaticum*





*Stellaria nemorum*



## *Myosoton – Stellaria nemorum*

- Kališní lístky celé velmi hustě pokryté žláznatými chlupy, za sucha matné
- Okraj listů lysý, zvlněný
- Listy přisedlé nebo krátce řapíkaté
- Řapík dolních l.  $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{3}$  tak dl. jako čepel
- Tobolka se otvírá do čtvrtiny 2 dvouzubými chlopněmi
- Indikace: nížinné luhy, eutrofní mokřady, nitrofyt

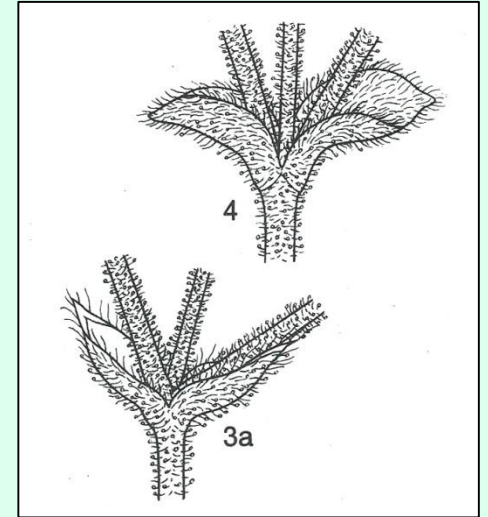
- Kališní lístky jen roztroušeně pýřité nebo roztr. žláznatě chlupaté, za sucha lesklé
- Okraj listů brvitý, plochý
- Listy dole dlouze řapíkaté
- Řapík dolních l. 1,5-2 x delší než čepel
- Tobolka se otvírá až k bázi 6 chlopněmi
- Indikace: přípotoční jaseniny a olšiny od podhůří do hor, prameniště



*Cerastium glutinosum*



*Cerastium pumilum*

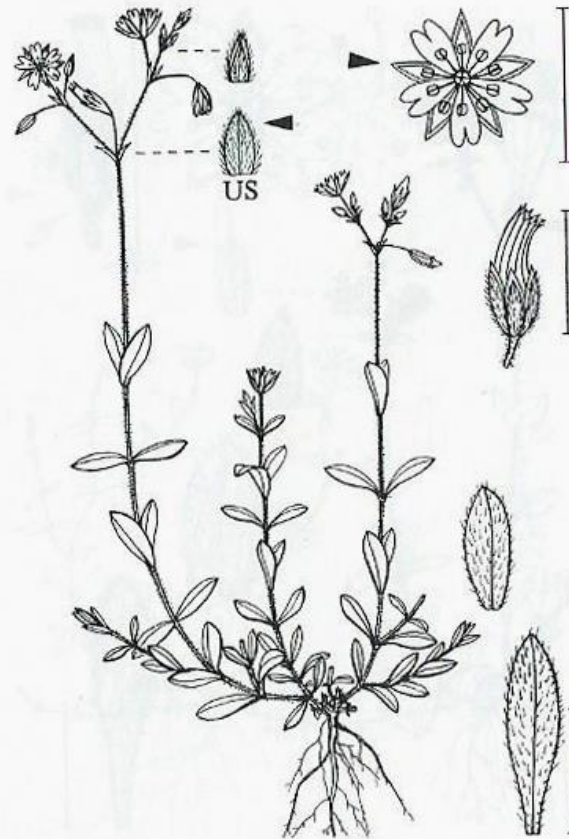


## *Cerastium glutinosum* – *C. pumilum*

- Primární listeny jen na rubu chlupaté, na líci lysé a hladké s bělavou blanitou špičkou do 1/5 jejich délky
- Tyčinek 6-10
- Korunní lístky 2,5 x delší než široké
- Indikace: polopřirozená spol., spol. mělkých půd a drovin, písky, suché trávníky, do podhůří

- Primární listeny po obou stranách chlupaté bez bělavé blanité špičky
- Tyčinek 5
- Korunní lístky 3x delší než široké
- Indikace: skalnaté suché stráně, kamenité půdy, meze, okraje lesů, poloruderální stanoviště, teplomil

*Cerastium holosteoides* – *C. lucorum*



**Gewöhnliches H.** – *C. holosteoides*  
0,05–0,50  $\varnothing$  3–6  
(weiß. Pfl hell- bis dunkelgrün)



**Großfrüchtiges Hornkraut** – *Cerastium lucorum*  
0,10–0,60  
 $\varnothing$  4–6 (weiß. Pfl frischgrün)





*Cerastium holosteoides* – *C. lucorum*

- Dolní lodyžní listy kopistovité-obkopinaté
- Lodyha v květenství pýřitě chlupatá
- Kališní lístky 4-6 mm dl.
- Tobolka max. 11 mm dl.
- Semena max. 0,5-0,8 mm
- Indikace: luční-poloRu, meze pastviny, příkopy, všude

- Dolní lodyžní listy podlouhlé-vejčitě podlouhlé
- Lodyha v květenství žláznatě chlupatá
- Kališní lístky 6-9 mm dl.
- Tobolka 12-18 mm dl.
- Semena max. 0,8-1,2 mm
- Indikace: lužní lesy, lemy vlhkých list lesů, lesní cesty



© Pavel Veselý



*Stellaria media*



*Moehringia trinervia*



## *Stellaria media* - *Moehringia*

- Jednoletá n. ozimá r.
- Lodyhy a květní stopky jednořadě měkce chlupaté
- Listy měkké, vejčité, světle zelené
- Jejich okraje jen na bázi čepele a na řapíku roztr dlouze chlupaté
- Řapík dolních listů dlouhý
- Žilnatina větvená bez vyniklých žilek na rubu i líci
- Okraje K lístků krátce brvité
- Bílý blanitý okraj K úzký, nanejvýš do 1/3 široký
- Tobolka vejcovitá
- Indikace: výrazný nitrofytní, RU i segetál

- Vytrvalá r. (avšak krátkověká)
- Lodyhy a květní stopky po celém obvodu krátce štětinovitě brvité
- Listy tuhé, široce vejčité vejčité kopinaté, zelené-tmavě zelené
- Jejich okraje bez chlupů, lysé
- Řapík dolních listů krátký, 4-5 mm
- Žilnatina souběžná se 3 (-5) vyniklými žilkami na rubu i líci
- Okraje K lístků lysé
- Bílý blanitý okraj K v dol. č. sahá do 1/2 lístků
- Tobolka kulovitá
- Indikace: lesní druh diagn. druhy tř. Querco-Fagetea

*Scleranthus annuus* – *S. perennis*



## *Scleranthus annuus - perennis*

- Rostliny jednoleté-ozimé
- C cípy úzce trojúhelníkovité, špičaté, s velmi úzkým (do 0,2 mm ) širokým málo zřetelným blanitým lemem
- Tyčinek 2-5
- Indikace: segetál, písčité-hlinité na N bohaté půdy

- Rostliny vytrvalé
- C cípy úzce eliptické, tupé, s širokým (0,5 mm ) blanitým mléčně zbarveným zřetelným lemem
- Tyčinek 10
- Indikace: mělké půdy, skály, skalní stepi, kamenité pastviny, lomy, písky, acidofyt



*Spergula arvensis* – *S. morisonii*

## *Spergula arvensis - morisonii*

- Semena stlačeně kulovitá, s lemem úzkým max. 0,1 mm šir., lem bělavý
- Květní stopky hustě chlupaté
- Listy po obvodu chlupaté
- Indikace: segetál, BVT, kyselé, živinami chudé, písčité, štěrkovité půdy, kalcifobní druh, mezofytikum a oreo hojně, termofytikum vzácně

- Semena ploše čočkovitá, s lemem 0,3 mm šir., lem hnědý-mahagonově hnědý
- Květní stopky lysé
- Listy po obvodu roztroušeně brvité
- Indikace: písčiny, světlé bory na vátem písku, písčité, štěrkovité, kamenité půdy živinami i humusem chudé, silikátové, diagn druh *Corynephorion canescentis*, mezofytikum, termofytikum



© Gianmaria Bonari



© Dana Michalcová



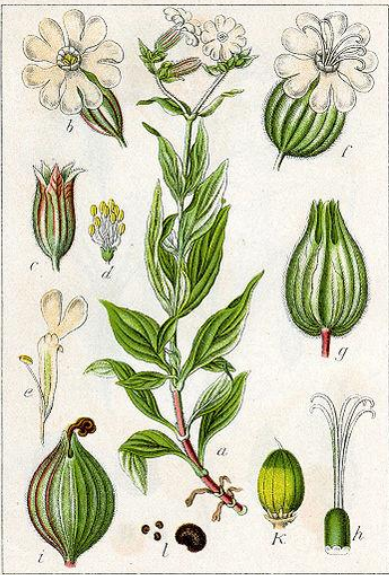
*Dianthus pontederiae* – *D. carthusianorum*



## *Dianthus carthusianorum - pontederiae*

- Lodyha 15-60 cm, v horní části hranatá
- Podkališní listence zřetelně osinaté
- Kalich 14-18 mm
- Čepel korunních lístků 7-12 mm dl.
- Koruna růžová-tmavočervená na líci chlupatá
- Indikace: skalní stepi, úzkolisté stepní trávníky, kyselé stepní trávníky, lemy, mělké půdy

- Lodyha 15-40 cm tupě 4hranná
- Podkališní listence zašpičatělé
- Kalich 10-12 mm,
- Čepel korunních lístků 3-4-6 mm
- Koruna nachově červená, na líci při bázi dlouze chlupatá
- Indikace: převaha skalní stepi a písčiny, původní pouze na J Moravě nížina-pahorkatina



Weisses Liedweich, *Silene alba*.



## *Melandrium album - rubrum*

- Jednopohlavné květy (úzké kalichy u M, široké baňaté u F) rostliny jednodomé
- Čepel korunních lístků 10-13 mm
- Větve vidlanu roztroušeně chlupaté, lodyha těsně pod květenstvím bez žláznatých chlupů
- Indikace: ruderál, hlubší půdy bohaté N

- Jednopohlavné květy ale vždy na 1 rostlině jen 1 typ květu = dvoudomá r.
- Čepel korunních lístků 7-11 mm
- Větve vidlanu odstále chlupaté, lodyha těsně pod květenstvím i žláznatě chlupatá
- Indikace: horské louky, nitrofilní lemy u horských chat, prosvětlené horské lesy, paseky, prameniště, lužní lesy středních poloh

*Lychnis flos-cuculi* – *L. viscaria*



*Lychnis viscaria*  
Mo Fayyaz



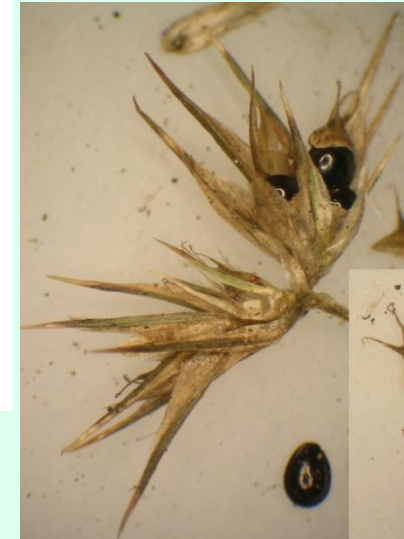
## *Lychnis - Viscaria*

- Horní zbarvená část na internodiu lodyhy málo odlišná
- Čepele C lístků 4klané-4dílné
- Kalich 7-10 mm
- Tobolky bez zbytků přepážek
- Indikace: mezofilní louky na jaře vlhké, zaplavované louky psárkové, podrost lužních lesů, prameniště  
Eutrofní druh

- Horní část na internodiu lodyhy barevně výrazně odlišena
- Čepele C lístků celistvé-dvoulaločné
- Kalich 9-13 mm
- Tobolky s částečnými přepážkami
- Indikace: kyselá doubravy, meze, mělké půdy, lemy, meze, vřesoviště. Výrazný acidofyt



*Amaranthus retroflexus* – *A. powellii*



*Amaranthus powellii*

Old Mall Marshes, Essex.  
2009.  
Collected by Peter Wilson.

Note stout green midribs to bracts,  
and thickened bases to stigmas.

*Amaranthus retroflexus* – *A. powellii*

- Lodyha hustě a krátce pýřitá, mdle zelená-šedozelená
- Lichoklasy krátké a tlusté, shloučené do latovitého květenství, šedozelené
- Listénce pod květem tuhé, na vrcholu zaoblené s nasazeným hrotem
- Indikace: sušší RU stanoviště, nitrofyt, teplomil, segetál na kypřených půdách a v okopaninách

- Lodyha lysá, nahoře roztroušeně pýřitá, zelená-načervenalá
- Lichoklasy dlouhé a úzké, jednotlivé, zelené
- Listénce pod květem kopinaté, zúžené v dlouhý pichlavý hrot
- Indikace: totéž, výjimečně na pasekách lužních nížinných lesů

# *Chenopodium versus Atriplex*





## *Chenopodium - Atriplex*

- Listy rozmanitého tvaru: podlouhlé, vejčité, méně často se překrývající ve tvaru s lebedami (trojúhlé)
  - Vrchol rostlin pomoučený
  - Květy-plody kryty zeleným (zaschlým) bylinným okvětím
  - Květy v klubíčkách
- Listy trojúhlé, méně často kopinaté n. oválné
  - Mladé i starší listy často pomoučené (nejvíce rub listu), vrchol r. méně často
  - Květy-plody kryty 2 bylinnými listeny=krovkami typického tvaru
  - Květy v hroznech-latách



*Chenopodium album* – *Ch. ficifolium*



*album - ficifolium*

- Vzdutný vrchol výrazně pomoučený (listy až šedé)
- Dolní listy vejčité, na bázi zkosené bez výrazných středních (a bočních) úkrojků
- Nažky okrouhlé-vejčité, 1,4-1,6 mm v průměru, osemení hladké
- Indikace: RU, výjimečně segetál

- Vzdutný vrchol nevýrazně pomoučený (listy zelené)
- Dolní listy s prodlouženým středním úkrojkem
- Nažky okrouhlé, 0,8-1,0 mm v průměru, osemení odděleně jamkované (jamky 4-mnohoúhlé)
- Indikace: RU, segetál

*Chenopodium hybridum* – *Ch. polyspermum*



## *Chenopodium hybridum - polyspermum*

- Rostliny nevětvené s vrcholovým květenstvím (vrcholová licholata vidlanů)
- Listy tmavozelené, vejčité, se 3 bočními výraznými zuby
- Indikace: úhory, paseky, zahrady, okopaniny, sušší i vlhčí půdy, humózní živinami bohaté půdy

- Rostliny již od báze větvené, květenství po celé délce lodyhy (=licholata vidlanů nebo hustý lichoklas málokvětvých klubíček)
- Listy oválné-vejčité, celokrajné
- Indikace: častý plevel na vlhkým půdách, na vlhkých pasekách

*Chenopodium strictum* - *schraderianum*





© Pavel Veselý



© Pavel Veselý



© Dana Michalčová



© Pavel Veselý

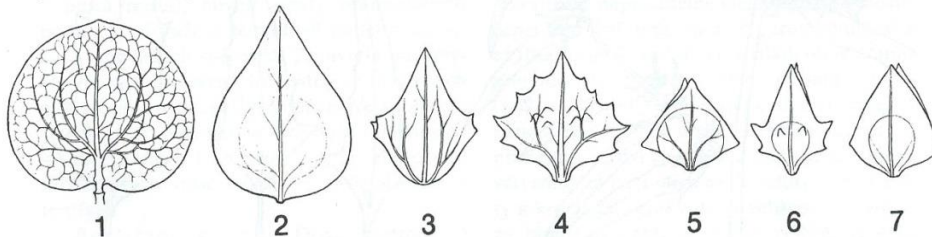
*Atriplex patula* – *A. sagittata*



## *Atriplex patula* – *A. sagittata*

- Řídce větvená vzpřímená lodyha s nápadně dlouhým i přízemními větvemi do 50 cm
- Listy kopinaté-podlouhle kopinaté, s dvojicí výrazných zubů na bázi, matné
- Krovky velké nesrostlé, vejčité v obrysu, celokrajné
- Indikace: RU, nitrofyt i zasolené půdy, teplomil, ale jde do podhůří

- Hustě větvená mohutná lodyha připomínající keř do 200 cm
- Listy trojúhlé, velké, tmavozelené, na líci lesklé, na rubu pomoučené, s 1-2 dvojicemi výrazných zubů na bázi
- Krovky nesrostlé, široce kosníkovité-hrálovité se 2 výraznými zuby v nejširším místě s klínovitou bází
- Indikace: hlinité navážky, staveniště, obnažené půdy, půdy s  $\text{CaCO}_3$  nebo zasolené, výrazný nitrofyt, heliofyt, nesnese mráz, teplomil, nížiny- pahorkatiny



Tab. 64: Krovky některých druhů rodu *Atriplex*. 1 *A. hortensis*. – 2 *A. sagittata*. – 3 *A. tatarica*. – 4 *A. rosea*. – 5 *A. prostrata* subsp. *latifolia*. – 6 *A. patula*. – 7 *A. oblongifolia*.



# Děkuji za pozornost



evropský  
sociální  
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání  
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio – CZ.1.07/2.2.00/28.0018